

Kold-minder på Thisted museum

AF TORSTEN BALLE

CHRISTEN KOLD og J. P. Jacobsen er Thistedes mest berømte sønner, kendt langt ud over landets grænser, men tilsyneladende har Thisted by ikke behandlet dem ens, når der er tale om at bevare minder om dem.

J. P. Jacobsens fødested er blevet restaureret og frilagt, og Thisted museum har længe haft en J. P. Jacobsen-stue, hvor der er samlet mange minder om ham, møbler og andre personlige ejendele, bøger og billeder.

Christen Kolds fødested og barndomshjem er derimod revet ned, og på museet var der i lang tid kun få minder

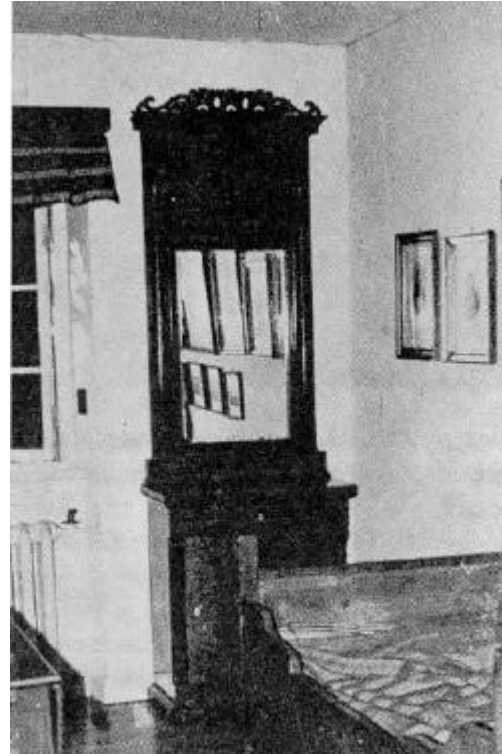

om Kold.

Denne modsætning har imidlertid ingen forbindelse med nogen forskel i værdsætningen af de to eller i den lokale interesse for dem. Den skyldes andre årsager.

Da det blev kendt, at der var planer om at rive "Kolds hus" ned, vakte det ikke alene fra friskolefolk og højskolefolk rundt i landet, men også i høj grad fra folk i Thisted by, voldsom protest. Men mange, deriblandt museets leder, P. L. Hald, hvis store interesse for Kold ingen tør bestride, indså, at huset var faldefærdigt. Træværket var meget medtaget og murene skøre, så en restaurering måtte nærmest blive en genopbygning, en fuldstændig fornyelse. Huset var meget gammelt, sikkert fra før 1800, og var oprindeligt et bindingsværkshus med stråtag. Siden fik det skalmur af mursten og støttebjælker under spærene for at de kunne bære tegltaget, der erstattede stråtaget. Et nyt hus ville aldrig blive andet end en efterligning. Det var ikke Kolds barndomshjem, og de ansvarlige fandt derfor, at der ikke var grundlag for en kostbar restaurering.

Huset blev så revet ned til sorg for mange, men nedrivningen fik dog en god følge. Da J. P. Jacobsens hus var i fare, var det sikkert ikke uden betydning for vedtagelse af restaureringen, at det var gået sådan med Kolds hus, og at sorgen over dets skæbne havde været så stor. Dog må det huskes, at J. P. Jacobsens hus var yngre og bedre egnet til bevaring.

J. P. Jacobsen levede sine sidste år i Thisted og døde der. Hans efterladenskaber blev i Thisted hos familien, der holdt hævd over dem, indtil der blev plads på museet, og det er grunden til, at museet har så meget.

Christen Kold døde på Fyn, hvor han havde levet i mange år, og hans arvinger beholdt naturligvis så vidt muligt hans ting. Mange af Kolds venner på Fyn mente, at tingene burde have plads på et Kold-museum nær et af de steder på Fyn, hvor han havde virket, men det blev ikke rigtig til noget. Senere rejste skolekonsulent Toftdahl Møller overfor Kolds familie den tanke, at hans personlige ejendele, i hvert fald de mest værdifulde, blev skænket til Thisted museum, så at de ikke blev spredt¹). En del af dem var kommet til Engelsholm højskole, og da den brændte, blev de en tid opmagasineret i Århus, men så fik deres omflakkende tilværelse en ende, idet Kolds dattersøn, lærer Johs. Kold Pedersen, Odense, skænkede dem til Thisted museum²). Her var der efter tilbygningen plads, og det var en særlig glæde for museets ledelse, at der nu kunne indrettes en særlig Kold-stue.

¹ Thisted Amts Tidende 20/1 1948.

² Thisted Amts Tidende 13/5 1953.

Dermed var der gjort en begyndelse, og efterhånden, som det blev kendt, kom der flere af Kolds ting til museet, så det nu har en ret righoldig Kold-samling. Det vil føre

for vidt at opregne alt, hvad museet har, men nedenfor findes billeder og omtale af de største ting. Man vil se, at det ikke just er møbler, der var almindelige i bondehjem på den tid.

Bogreol, skænket Kold af dronning Caroline Amalie
Glasdørene skal være tilføjet senere efter ønske fra fru

Kirstine Kold, og måske er benene også tilføjet. Reolen fremtræder nu som et bogskab, og det indeholder en del bøger, som har tilhørt ham eller har tilknytning til ham. En del af bøgerne blev sværet af røg under branden på Engelsholm og har endnu røglugt. I det mindste én af dem skal Kold selv have indbundet.

Nogle af bøgerne er sjældne og værdifulde førsteudgaver. Her skal kun nævnes Grundtvigs "Haandbog i Verdenshistorien", "Sangværk for den danske Kirke" og årgange af Grundtvigs blad "Danskeren" samt Ingemauns "Kong Erik og de fredløse" og en livsskildring af Martin Luther.

Under sit ophold i Smyrna 1842-47 og under hjemrejsen gennem Europa samlede han en del ting sammen, som han trak på sin lille trækvogn hjem til Danmark. Fra Smyrna stammer nogle konkylier, som også findes i bogskabet, og billeder, som han købte i Smyrna og undervejs, er anbragt dels i skabet og dels på væggen.

Spejl med underskab og seng med sengetøj

Det fortælles, at der først var spejlglass også i spejlets øverste ramme, men at Kold fik sat en træfylding i, fordi han blev irriteret af at se sig selv i det øverste spejl, når han gik frem og tilbage over gulvet og tænkte.

Den svære, brede, primitive seng er forsynet med gode gammeldags sribede olmerdugsdyner. Lærer Karl Sandal, Sødinge friskole på Fyn, har sørget for, at den havnede på Thisted museum, hvad museet er meget taknemmelig for. Han meddeler, at efter de oplysninger, han har fået, havde Kold sengen med sig, da han kom til højskolen, og han brugte den også der. Siden kom den til Nørregades friskole i Odense, og da det ikke blev til noget med den Koldsamling på Fyn, som man havde tænkt på at oprette, blev den stående der i lang tid. Så kom den til Sødinge friskole, og der blev den pietetsfuldt opbevaret, indtil museet i Thisted fik den overdraget³).

Gyngestol

Gyngestolen er af den såkaldte "svenske" type, der var almindelig i sidste halvdel af 1800erne. Disse gyngestole var i almindelighed sorte med staffering i "guld" som denne. Den store dekoration øverst er her afskallet.

Sofa og bord

Sofaen, som er i en stil, der var sædvanlig omkring 1870, har rødt plydsbetræk og er næsten ikke slidt. Bordet, der har skuffe og sideklapper, skal være Kolds arbejdsbord. I baggrunden ses hans nodestativ med en lyseholder. Over det er der et billede af fru Kirstine Kold, og over sofaen hænger et stort billede af ham selv.

(Kilde: Historisk Årbog for Thy og Mors 1970, side 357-363).

³ Mundtlig meddelelse fra lærer Karl Sandal 23/10 1970.